

Libris .RO

Respect pentru oameni si cărți

HECTOR MALOT

SINGUR PE LUME

Editura Herra

Coperta: Valentin Tănase

© Editura Herra

Tel/Fax: 0248 222 198

0292 641 314

edherra2002@yahoo.com

ISBN 973-7923-19-7

Tehnoredactor: Rodica Iordache

DISTRIBUITOR

STAND 2001

Str. Iacob Negruzii 23, sector 1, București

E-mail: stand2001@cartea-ta.ro

Tel./Fax: 021/223.26.60

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL I

În sat

Sunt copil găsit.

Am crezut însă, până la opt ani, că și eu aveam, ca toți ceilalți, o mamă, căci, de câte ori plângeam, o femeie mă strângea așa de blând în brațe, legănându-mă, încât lacrimile mi se opreau.

Nu mă culcam niciodată, fără sărutările acelei femei, iar când vântul iernii lipea zăpada pe geamurile albite, îmi lua picioarele între mâini și mi le încălzea, cântându-mi un cântec, pe care și-acum îl țin minte.

Când păzeam vaca de-a lungul drumurilor ierburilor, ori prin buruieni și când mă prindea câte o furtună, îmi dădea ă n fugă înainte și mă silea să mă adăpostesc sub fusta ei, largă, cu care îmi învelea capul și umerii.

Apoi, de câte ori mă certam cu câte un copil, mă puneam să-i istorisesc necazul și mai totdeauna găsea cuvinte blânde, ca să mă mângâie, sau să-mi dea dreptate. Prin toate acestea, și prin multe altele încă, prin felul cum îmi vorbea, prin chipul cum se uita la mine, prin dezmierdările și prin blândețea dojenilor ei, credeam că mi-e mamă.

Și iată cum am aflat că nu îmi era decât doică.

Satul meu, sau mai drept satul în care am fost crescut – căci un sat natal n-am avut, și nici loc de naștere, precum nici tată și mamă –, satul în care mi-am petrecut copilăria, se numește Chavanon, unul din cele mai sărace.

Această sărăcie o datorează nu nepăsării sau leneviei locuitorilor, ci așezării lui într-un loc nerodnic. Pământul n-are adâncime și, spre a da recolte bune, i-ar trebui îngrășăminte, care nu se găsesc pe acolo. De aceea, nu te întâlnești, sau cel puțin nu te întâlneai, pe vremea de care vorbesc, decât cu puține câmpii

muncite, căci mai pretutindeni, sunt nesfârșite întinderi, pline de buruieni și de neghină. Unde pier buruienile, încep bărăgane, pe a căror creastă vânturile prea reci pipernicesc bieteles tufișuri care își arată, pe ici pe colo, crengile răsucite și scuturate.

Ca să găsești pomi frumoși, trebuie să te cobori în culele văilor, pe malul râurilor unde cresc, prin înguste livezi, castani uriași și stejari voinici.

Într-una din aceste cule, pe malul unui râșor, care-și pierde apa într-unul din afluenții Loirei, acolo e zidită casa în care mi-am petrecut primii ani.

Până la opt ani, nu văzusem nici bărbat prin casă – și mama nu era văduvă, dar bărbatul său, care era pietrar, ca mulți alți lucrători din partea locului, lucra-n Paris, și nu mai dăduse pe acasă, de la vârsta-n care puteam vedea și-nțelege ce era împrejur-mi. Numai din când în când primea vești, prin câte unul din tovarășii lui care se întorcea-n sat.

– Maică Barberin, ți-e bine bărbatul. M-a însărcinat să-ți spun că munca merge și să-ți dau banii ăștia; ia vezi, numără-i!

Și atât. Iar ea se mulțumea cu vestea că bărbatul său e bine, că munca merge și că-și câștigă traiul.

Lunga lui ședere la Paris nu înseamnă că era certat cu nevasta sa. Neînțelegerile n-aveau nici un amestec în lipsa lui. Stătea la Paris fiindcă îl ținea acolo munca. Avea să se întoarcă, la bătrânețe, lângă baba lui, ferind-o, cu banii strânși, de strămtoarea vremurilor, în care vârsta le va lua puterile.

Într-o zi de noiembrie, pe când se-nseră, un om, pe care nu-l cunoșteam, s-a oprit dinaintea porții noastre. Eram în pragul casei și spărgeam niște așchii. Fără să deschidă poarta, dar ridicând capul deasupra ei și uitându-se la mine, m-a întrebat dacă acolo stă Maica Barberin.

I-am spus să între.

A împins poarta, care scârțâia din fătâni, și, cu pași domoli, s-a apropiat de casă.

N-am văzut de când sunt așa noroi!... Pete mari de flească, unele încă umede, altele uscate, îl acopereau de sus până jos și pricepeai, văzându-l, că mult trebuie să fi umblat prin mocirle.

Zgomotul vorbelor noastre a chemat pe bătrâna Barberin, și când omul a intrat în casă, s-a pomenit cu el drept în față.

– Aduc vești din Paris, a zis el.

Patru cuvinte simple, care-mi izbiseră adeseori urechile, dar glasul cu care erau rostite nu semăna deloc cu cel care-nsoțise odinioară cuvintele: „bărbatul ți-e bine și munca merge”.

– Doamne! a strigat bătrâna, împreunând mâinile. I s-a întâmplat ceva lui Jérôme?...

– Da, i s-a întâmplat, dar nu te prăpădi de frică; nu e decât rănit; n-a murit. Poate să rămână schilod. Deocamdată, e la spital. I-am fost vecin de pat și, fiindcă mă întorc acasă, mi-a cerut să-ți las vestea în treacăt. Nu mă pot opri, pentru că mai am trei leghe, și noaptea vine repede.

Bătrâna însă, care voia să afle mai multe, l-a rugat să stea la masă. Erau așa de rele drumurile! Se vorbea de lupi, iviți prin pădure. Putea să plece a doua zi.

Și drumetul, uscându-și glezna pantalonilor, care se scorojea sub pătura de noroi întărit, bombănea mereu: „n-am noroc!”, cu o măhnire sinceră, care arăta că el s-ar fi schilodit de bunăvoie, pentru speranța de a rămâne cu o pensie.

– I-am spus, a adăugat el la încheierea istorisirii, l-am sfătuit să facă proces antreprenorului.

– Ehe! Procesele costă scump.

– Da, dar când câștigi...

Bătrâna ar fi vrut să plece la Paris, dar era dandana mare să pornească la un drum așa de lung și costisitor.

A doua zi, ne-am dus în sat să ne sfătuim cu preotul, care n-a vrut s-o lase, până n-o ști întâi dacă i-ar fi de vreun folos bărbatului.

A scris ddar duhovnicului de la spitalul în care intrase Barberin, și peste câteva zile a primit un răspuns, care spunea că bătrâna nu trebuia să plece, ci să trimită o anume sumă de bani, fiindcă avea de gând să deschidă proces antreprenorului la care fusese rănit.

S-au scurs zile și săptămâni, numai cu câteva scrisori, care toate cereau bani. Ultima, mai stăruitoare ca celelalte, spunea că, dacă nu mai are să, vândă vaca.

Numai cei care au trăit la țară, cu țaranii, știu ce necaz și ce durere e în astfel de cuvinte: „să vinzi vaca”.

Pentru naturaliști, vaca e un animal rumegător; pentru călători, e un dobitoc foarte nimerit într-un peisaj, mai ales când își ridică din iarbă botul umed de rouă; pentru orașeni, e un izvor de cafea cu lapte și brânză cu smântână; pentru țăran, însă, e altceva, și mai mult. Oricât de sărac ar fi și oricâți ar fi copiii, țăranul e sigur că nu va răbda de foame, cât va avea o vacă-n staul. Cu o funie sau numai cu un ștreang de coarne, un copil o plimbă de-a lungul drumurilor ierboase, pe unde pășunea e a nimănu, și seara, tot neamul are unt pe pâine și lapte de înmuiat cartofii. Tatăl, mama, copiii, mari și mici, toți trăiesc prin vacă.

Așa de bine trăiam și noi, bătrâna și eu, dintr-a noastră, că până atunci mai niciodată nu mâncasem carne. Dar nu ne era numai doică; ne era și tovarășă, prietenă, căci nu trebuie să ne-nchipuim că vaca e un patruped dobitoc; dimpotrivă, e un animal foarte deștept și plin de însușiri morale, cu atât mai dezvoltate cu cât i le cultivi prin creștere. Noi o mângâiam pe a noastră, îi vorbeam, iar ea ne înțelegea și, cu ochii ei mari și blânzi, știa să ne dea de-nțeleș ce voia, sau ce simțea.

Pe scurt, o iubeam și ne iubea.

A trebuit totuși să ne despărțim, căci numai vânzând vaca, puteam mulțumi pe Barberin.

A venit la noi un negustor și, după ce a cercetat bine pe Roussette, după ce-a pipăit-o mult, dând cu nemulțumire din cap, după ce a spus și răspus de zeci de ori că nu-i convine deloc, că e vacă de oameni săraci, pe care n-o s-o poată vinde nimănu, că n-are lapte și că dă unt prost, și n-acheiat zicând că ar lua-o, dar numai de inimă bună și ca să-i facă un bine bătrânei, fiindcă era femeie de ispravă.

Biata Roussette, ca și cum ar fi înțeles ce se petrece, nu voise să iasă din staul și-ncepuse a mugii.

– Treci pe după ea și gonește-o, mi-a zis negustorul, întinzându-mi biciul, pe care-l purta după gât.

– Ba asta, nu! a răspuns bătrâna.

Și, luând vaca de ștreang, i-a vorbit binișor.

– Haide, frumoaso!... Haide!...

Și Roussette nu s-a mai împotrivit. Când a ajuns în drum, negustorul a legat-o înapoia trăsorii, și n-a avut încotro; a trebuit să se ia după cal.

Noi ne-am întors în casă și mult timp i-am auzit mugetele.

Adio lapte și unt!... Dimineța, pâine; seara, cartofi cu sare.

Am intrat în post, foarte curând după vânzarea vacii. Cu un an înainte, la lăsata secului, bătrâna mă răs fățase cu-o plăcintă și cu clătite, cu care atât m-am îndopat, încât ea nu mai putea de bucurie.

Dar atunci o aveam pe Roussette, care ne dădea laptele, pentru a frământa coca, și untul, pentru prăjit.

„S-a dus Roussette, s-a dus și laptele, și untul, și lăsata secului!”... așa mi-am zis eu, întristat.

Dar bătrâna tot mi-a făcut o plăcere. Deși nu cerea prin vecini, se împrumutase la una cu o ceașcă de lapte, cu o bucată de unt de la alta, și, când m-am întors, la amiază, am găsit-o turnând făină într-o cratiță de pământ.

– A! Uite făină!... am zis eu apropiindu-mă.

– Da, mi-a răspuns ea, zâmbind; e făină, mititelule, făină bună de grâu: ia uite aici, ce frumos miroase!...

Dac-aș fi îndrăznit, aș fi întrebat la ce-avea să slujească făina aceea; dar nu cutezăm să-ntreb. Și-apoi, pe de altă parte, nu voiam s-arât că știu că e lăsata secului, ca să n-o amărăsc pe bătrână.

– Ce se face din făină? m-a întrebat ea, uitându-se la mine.

– Pâine.

– Și mai ce?

– Nu știu.

– Ba știi; dar fiindcă ești băiat cuminte, nu îndrăznești să spui. Știi că azi intrăm în post, ziua plăcintei și a clătitelor; dar fiindcă mai știi că n-avem nici lapte nici unt, nu-ți vine să vorbești. Așa e?

– De!...

– Pentru că le-am ghicit dinainte toate acestea, eu am potrivit așa ca să nu răzbi. Ia uită-te-n copăie.

Ridicând capacul, am zărit lapte, unt, ouă și trei mere.

– Dă-mi ouăle, mi-a zis ea; și pe când eu le sparg, tu curăță merele.

Le-am tăiat, cum mi-a spus, felii, iar ea a spart ouăle în făină și s-a pus să le bată la un loc, turnând deasupra, din când în când, câte o linguriță de lapte.

Când s-a subțiat aluatul, a pus cratița pe cenușă caldă și nu ne-a mai rămas decât să așteptăm seara, căci atunci trebuiau mâncate clătitele și plăcinta.

Ca să spun drept trebuie să mărturisesc că ziua mi s-a părut lungă și m-am dus de mai multe ori să ridic cârpa, care acoperea cratița.

– O să răcești aluatul, îmi zicea bătrâna, și n-o să se dosească bine.

Dar s-a dospit strașnic, și, pe ici pe colo, se iveau umflături ca niște bășici care crăpau, iar din toată coca ieșea un miros plăcut de ouă și lapte.

– Sparge așchii! Ne trebuie jeratic fără fum.

În sfârșit, am aprins lumânarea.

– Pune lemne-n foc! mi-a zis ea.

Nu mi-au trebuit de două ori vorbele acestea, pe care le așteptam cu neastâmpăr. În două minute, o flacără mare se ridica din vatră, umplând bucătăria cu pâlpața ei lumină.

Atunci, bătrâna a desprins dintr-un cui tigaia de prăjit și a pus-o pe flacără.

– Dă-mi untul.

A luat pe vârful cuțitului o bucațică cât o nucă și a pus-o în tigaie, unde s-a topit sfârâind.

Ah! Ce miros bun!... și ce plăcut ne gădila gâturile, mai ales că de mult nu-l mai respirasem!... Iar sfârâitul untului era cel mai sprinten cântec.

Dar cu toate că ascultam foarte bine, mi s-a părut că aud niște pași în curte.

Cine putea să ne supere, așa târziu? Vreo vecină poate, ca să ne ceară foc.

Nu m-am oprit însă la acest gând, căci bătrâna, care scufundase lingura în cratiță, mutase în țingire o pată mare de cocă albă, și nu era vremea să mă las în voia gândurilor.

Un băț a bătut în ușa, care s-a deschis mai tot atunci.

– Cine e? a întrebat bătrâna, fără să se întoarcă.

Intrase un om, și flacăra, care-l luminase drept în față, mi-l arătase îmbrăcat într-o bluză albă și cu un baston gros în mână.

– Dar ce! Petreceți aici?... Să vă fie de bine!... a început el aspru.

– Doamne! a strigat bătrâna, lăsând repede țingirea. Tu ești, Jérôme?

Apoi, luându-mă de mână, m-a împins spre omul care se oprise-n prag.

– E tatăl tău!...

CAPITOLUL II Tatăl vitreg

M-apropiasem să-l îmbrățișez și eu, dar m-a oprit cu vârful bățului.

– Cine e ăsta?... Tu-mi spuseseși...

– Ți-am spus, da... dar nu e adevărat, fiindcă...

– Aa! Nu e-adevărat?

A făcut câțiva pași spre mine cu bățul ridicat, iar eu m-am dat fără să vreau, înapoi.

Ce făcusem? De ce eram vinovat? De ce mă primea astfel, când eu mă duceam să-l îmbrățișez?

N-am avut vreme să lămuresc aceste felurite întrebări, care se-ngrămădeau în mintea mea tulburată.

– Cum văd eu, vă pregătiți de lăsata secului. Tocmai bine, că mi-e o foame strașnică!... Ce-ai de mâncare?

– Făceam clătite.

– Văd. Dar n-o să dai clătite unui om care-a bătut zece leghe.

– Vezi că... n-am nimic... nu te-așteptam.

– Cum nimic... n-ai nimic de mâncare?

Și se uita împrejur.

– Uite unt.

Apoi a ridicat ochii în tavan, spre locul unde altădată spânzurasem slănină; dar cuiul de mult era gol, iar de pe grindină, n-âtârnau acum decât câteva funii de ceapă și usturoi.

– Uite ceapa, a zis el, dând jos cu bățul o funie. Patru-cinci cepe și o bucată de unt, ne-ajung pentru o ciorbă. Dă-ncolo clătitele și prăjește-ne ceapa în tingire.

Cum! Să ia clătitele din tingire?... Dar bătrâna n-a răspuns nimic. Din contră, s-a grăbit să facă ce-i ceruse bărbatul, pe când el se așeza pe o bancă din colțul vetrei.

Eu nu îndrăzneam să mă mișc din locul unde mă trimisese bastonul, și, sprijinit de masă, mă uitam.

Era de vreo cincizeci de ani, cu un chip aspru și-ncruntat la vedere. Avea capul înclinat pe umărul drept, din cauza răniilor avute și beteșugul acesta îi făcea înfățișarea mai neplăcută.

Bătrâna pusese tigaia pe foc.

– Da' ce! Cu bucățița aia de unt, o să faci ciorba?

Și, luând el singur farfuria, pe care era untul, a trântit în tigaie toată bucata.

Nu mai rămânea nici pic, pentru clătite!...

Negreșit că, în orice alte împrejurări, m-ar fi mișcat această catastrofă, acum însă, nu mă mai gândeam nici la clătite, nici la plăcintă, gândul care-mi stăpânea mintea era că omul acela, atât de aspru, mi-era tată.

– Tatăl meu!... așa îmi ziceam întruna, fără să vreau.

Nu mă-ntrebasesm niciodată lămurit ce înseamnă un tată, și nedeslușit, instinctiv, credeam că tatăl e o mamă cu glas mai gros, dar, uitându-mă acum la cel care-mi căzuse din cer, parcă mă cutremura un fior dureros.

Voisem să-l îmbrățișez, și mă gonise cu bățul, pentru ce? Bătrâna nu mă gonea niciodată, când mă duceam s-o sărut, ba încă mă lua-n brațe și mă strângea.

– Decât să stai așa, parc-ai fi înghețat, mi-a zis el, mai bine pune farfuriile pe masă.

M-am grăbit să-l ascult. Ciorba era gata, și după ce bătrâna a turnat-o în farfuria, el s-a pus la masă și-a început să mănânce, oprindu-se câteodată ca să se uite la mine.

Eram așa de tulburat și de sfios, că nu puteam mânca, și mă uitam și eu la el, dar pe furiș, lăsând ochii în jos, când se-ntâlneau cu ai lui.

– Tot așa de puțin mănâncă totdeauna? a întrebat el deodată, întinzând lingura spre mine.

– Ba nu! Mănâncă bine.

– Atunci, cum! Dacă n-ar mânca deloc...

Negreșit că n-aveam poftă de vorbă, și nici bătrâna nu era mai pornită pe taifas. Umbla de colo până colo, împrejurul mesei, cu grijă să-și slujească bărbatul.

– Zi, nu ți-e foame? m-a întrebat el.

– Nu.

– Atunci du-te de te culcă, și vezi să adormi iute, că de nu, mă supăr.

Bătrâna mi-aruncă o privire, care-mi zicea s-ascult fără vorbă; dar sfatul era de prisos, căci n-aveam de gând să mă răzvrătesc.

Cum se vede prin multe case țărănești, bucătăria noastră ne era, în același timp, și odaie de culcare. Lângă vatră era tot ce servea la mâncare: masa, copaia și dulapul. Într-un colț, patul bătrânei, iar în celălalt, al meu, ca un fel de laviță cu perdele de pânză roșie.

M-am grăbit să mă dezbrac și să mă culc; dar să dorm, era altceva. Nu doarme cineva pe poruncă; doarme fiindcă îi e somn și n-are griji. Mie, nici somn nu mi-era, și nici liniștit nu eram; dimpotrivă, foarte-n neastâmpăr și foarte nenorocit.

Cum era omul acela, tatăl meu? Și de ce se purta așa de aspru?

Cu nasul lipit de perete, mă sileam să-mi gonesc gândurile și să adorm, cum îmi poruncise, dar mi-era peste putință. Nu venea somnul, eram mai treaz ca ziua.

După câțva timp, n-aș ști cam cât, am auzit apropiindu-se de patul meu. După pașii rari, greoi și târâți, am cunoscut numai-decât că nu e bătrâna.

O respirație ușoară mi-a atins părul.

– Dormi? m-a întrebat un glas înăbușit.

Nu eram nebun să răspund, căci grozavele cuvinte „mă supăr” tot îmi răsuna în ureche.

– Doarme, a șoptit bătrâna. Așa e totdeauna: cum se culcă, adoarme. Poți vorbi fără frică.

Bineînțeles c-ar fi trebuit să spun că nu dorm, dar n-am îndrăznit. Mi se poruncise să dorm, și nu dormeam; făceam deci rău că nu spun.

– Cum stai cu procesul? a întrebat bătrâna.

– L-am pierdut!... Judecătorii au pretins că rău am făcut stând sub schele și că antreprenorul nu-mi datora nimic.

Și, odată cu vorbele din urmă, a dat un pumn în masă și s-a pus să injure, bătând câmpii.

– Pierdut și procesul, pierdut și banii, și schilod, și sărac!... Asta e!... Și, parcă nu mi-ar fi fost destul, când intru aici, dau de-un copil!... Ia să faci bine să-mi spui de ce n-ai făcut ce ți-am spus!...

– Fiindcă n-am putut.

– Nu l-ai putut duce la copiii găsiți?

– Nu-și poate părăsi cineva un copil, pe care l-a hrănit la sân și-l iubește.

– Nu era copilul tău.

– Aș fi vrut să te-ascult, dar s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit.

– S-a îmbolnăvit?

– Da. Nu era nimerit să-l duc acolo, ca să-l omoare.

– Dar când s-a vindecat?

– Nu s-a vindecat curând. După boala întâi, a venit alta: tușea, săracul, de ți se rupea inima. Așa a murit bietul Nicolas al nostru! Și mi se părea că, dacă l-aș duce și pe ăsta în oraș, ar muri și el.

– Dar pe urmă?

– Fiindcă trecuse vremea și așteptasem atât, mai puteam să mai aștept încă.

– De ce vârstă e acum?

– De opt ani.

– Ei! O să se ducă acum, la opt ani, unde trebuia să se ducă atunci, și tot așa n-o să-i placă!...

– Nu, Jérôme! Să nu faci asta!...

– Și de ce nu? Crezi că-l putem ține așa, întruna?

A urmat o tăcere și am putut respira, căci emoția mă strângea de gât, gata să mă înăbușe.

Pe urmă, bătrâna a urmat:

– Cum te-a schimbat Parisul!... Înainte, nu vorbeai așa!

– Poate. Dar ce știi bine, e că, dacă m-a schimbat Parisul, m-a și schilodit. Cum să câștig acum viața mea, a ta și a lui? Bani nu mai avem. Vaca am vândut-o. Putem noi, când n-avem ce mânca, să hrănim și-un copil, care nu e al nostru?

– E-al meu.

– Ba nici al tău! Nu e copil de țăran. Mă uitam la el, când mâncam, e slab, plâpând, fără brațe, fără picioare.